

9. A belépési nyilatkozat kitöltésével
10. Eddig 120 körül
11. Székhelye Vörösmarton van, irodája még nincs. Kapcsolatfenntartó cím: Ruzsicska Mária, 54327 Kopács, Kossuth Lajos u. 12/a; Csörgits József, 54307 Vörösmart (Zmajevac), Deák szurdok.
12. Még nincs.
13. Választó közgyűlés 1990. március 23.
14. Igen, pártként kíván fellépni.
15. A körülményektől függ.
16. –

1990. május 4.

Adatközlő:
Ruzsicska Mária
ügyvezető elnök

HORVÁT PARASZTPÁRT

(Hrvatska seljačka stranka)

1. A párt neve: *Hrvatska seljačka stranka (HSS) – Horvát Parasztpárt (a továbbiakban HPP).*
2. A HPP 1906-ban alakult, s minthogy sohasem tiltották be, az 1906. évi alapító oklevélből eredő történelmileg visszavonhatatlan legitimitással rendelkezik. Alapítója és első elnöke Stjepan Radić volt, aki 1928-ban halt meg a belgrádi képviselőházban lezajlott fegyveres merényletet követően. Történelmi legitimitásának birtokában, melyet az elmondottak mellett az utolsó népszavazási jelentőségű polgári választásokon a Független Demokrata Párttal együtt kivívott győzelme is alátámaszt – ezeken a HPP a horvátországi szavazók mellett igen sok vajdasági, köztük magyar nemzetiségű szavazó bizalmát is elnyerte –, a párt 1989. XI. 20-án Zágrábban nem megalakult, hanem újjáalakult, ilyenformán jelentette be, ötvenévi szünet után tevékenységének folytatását és kérvényezte bejegyzését.
3. A HPP alapító oklevelének a bejegyzésről szóló, 1990. III. 2-i keltezésű 118/90-es számú határozat tekinthető.
4. A program mellékelve.
5. A HPP az 1938-i választásokon győzelmet aratott, a második világháború előtti HPP hagyományait folytatja.
6. A HPP az egykori, soha be nem tiltott HPP jogutódjaként újította fel munkáját és a háború előtti módszerekkel, községi ágazatok formájában tevékenykedik, az ország egész területére kiterjedő tagsága révén.
7. Központi Főbizottság, Zágráb, Jurjevska 29., tel.: (041) 272-343. Tagjai: dr. Nikola Novaković Nikica elnök, két alelnök, a főtitkár és a titkár.
8. Tagozatokat nem alapítottunk, csak regionális központokat, mégpedig ez idő szelint egyet Splitben, Közép-Dalmácia és a szigetek területére, és egyet Rijekában Isztria, Gorski kotar és a Horvát Tengermellék területére.
9. A zágrábi Központi Főbizottsággal helyi megbízottak révén tartják fenn a kapcsolatot.
10. Az eltelt két hónapban 5000, azzal, hogy naponta érkeznek új belépési nyilatkozatok postán, illetve a helyi megbízottak útján.
11. Lásd a 7. pontot.

12. A párt hivatalos sajtószerve a DOM. Főszerkesztője prof. Jure Šonje; cím a 7. pontban.
13. Különösebb eseményről nem számolhatunk be, folyik a tagságtoborzás.
14. Pártként tevékenykedünk és indulunk a soron következő választásokon.
15. Máiig még nem lépett koalícióra senkivel, de feltett szándéka, hogy idővel koalíciót köt a működő pártokkal. [Mint ismeretes a HPP a lezajlott horvátországi választásokon a Nemzeti Megegyezés Koalíció tagjaként indult – a szerk. megj.]
16. További információkkal nem rendelkezünk.
Az adatokat dr. Nikola Novaković szolgáltatta.

Zágráb, 1990. március 6.

Dr. Nikola Novaković Nikica
elnök, s. k.

A HORVÁT PARASZTPÁRT PROGRAMNYILATKOZATA

● Szabadság, emberi jogok, békeszeretet

A horvát államnak a szabadságra, az emberi jogokra és a békeszeretetre kell alapoznia létét. Minden egyén, s maga a nép is szabad, általános és titkos szavazások és demokratikus törvényhozás révén szerez érvényt politikai szabadságának. Az állami és helyi testületekben alkalmazott többségi határozathozatal sem politikai, sem polgári, sem kulturális, sem nemzeti jogait nem sértheti a kisebbségeknek, erről külön törvények gondoskodnak. Az állami szuverenitásnak a képviseleti Gyűlés (Szábor) a letéteményese, a különféle vallási és nemzeti közösségek szuverenitását pedig külön eljárás biztosítja a Száborban és a helyi képviseleti testületekben. Szabadságával egyetlen közösség sem veszélyeztetheti más közösség szabadságát. A személyiség és az életében, illetve munkájában alkalmazott eszközök semmiféle törvényes vagy törvénytelen kényszerrel nem korlátozhatók. A munkára, vagyonra, alkotótevékenységre, nyilvános gyülekezésre, óvásra, politikai szerveződésre és tevékenységre vonatkozó jog nem korlátozható és maradéktalan érvényesítése nem akadályozható.

A törvény és a társadalom előtt minden ember egyenlő és mindenki azonos jogokkal rendelkezik. Rátermettség dolgában azonban léteznek különbségek a társadalom összetevői, az egyének között, ezért senkinek sem áll jogában korlátozni a rátermettek és tehetségesek munkáját és fejlődését. Szelektív társadalomért szállunk síkra, de a munka és alkotótevékenység és nem az erő meg a hatalom mércéi szerint. Elutasítjuk a gyűlöletet mint a vallási és nemzeti osztályviszonyok meghatározóját. A békét minden közösség és az emberiség eszményi állapotának tartjuk, de nem erőszakkal védelmeszt békét akarunk, mert az erőszakolt béke békétlenséget és gonosztságot szül – a szabad ember, szabad nép és szabad állam felelősségéből fakadó békéért szállunk síkra. Változásokat akarunk, de ellenzünk minden erőszakot, főként fegyveres forradalmat. A társadalmi ellentéteket és a szociális elégedetlenséget az államnak reformokkal kell áthidalnia. Ellenzünk minden háborút és a nagy állami érdekek háborús eszközökkel való érvényesítését.

Horvátország nyugat-európai keresztény civilizációs alapokon nyugvó polgári közösség, morálja tehát alapjaiban véve vallási morál, s annak is kell lennie. A felekezeti morálok egyenértékűek, az államnak szüksége van valamennyi felekezetre, ám ugyanakkor el kell választani egymástól egyházat és államot. Pártunk nem viszonyul kizárólagosan a nem-hívők iránt sem, de elzárkózik politikájának klerikalizálódása elől is. Az ideológiák teljes egyenrangúságáért szállunk síkra.

Amikor a Radić testvérek megalakították a Horvát Népi Parasztpártot, a horvát nép

túlnyomó többsége földművelésből élt. Ezért is nevezték egyszerre parasztnak és népi- nek; eszméjük mögött azonban nem a falu és a falusi kultúra megkövesítésének, hanem a falu felvilágosításának, mindenfajta vállalkozás fejlesztésének a szándéka munkált. Az ő ideológiájuk is a korabeli polgári társadalom leghaladóbb dokumentumaira épült: az amerikai emberjogi nyilatkozatra (1776), a franciaországi ember- és polgárjogi nyilatkozatra (1789), Wilsonnak a népek önrendelkezési jogára vonatkozó kiáltványára, mi pedig, ideológiájuk örököseiként a magunkéinak vallunk minden további dokumentumot, amely az ember, a népek, a nemzeti kisebbségek, az etnikai csoportok, mindenféle szociális közösség jogaiért, az államhatárok sérthetetlenségéért száll síkra. Napjainkban azonban a falun élők vannak kisebbségben, a többség a városokban él munkájából vagy vállalkozásából. Ennek megfelelően a HPP szociális alapját sem csupán a falu képezi, hanem a város is, a szó legtágabb értelmében. Gazdag és felvilágosult falvakat akarunk, senki által sem korlátozott parasztagazdaságokkal, de ugyanakkor fejlett kisiparral és a vállalkozások legkülönbébb formáival.

A munkások jólétét jól jövedelmező termeléssel és az újonnan termelt javak igazságos elosztásával kell biztosítani. A szociális feszültségektől sem mentes hatalmas károk megelőzése céljából szorgalmazzuk, hogy az esetleges tőkereprivatizációt kizárólag a piaci törvényeknek alárendelve hajtsák végre.

Pártunkban helyük van a kisiparosoknak, a vállalkozóknak és a gyárosoknak is.

Az embert és a népeket megillető szabadságra a legjobban az értelmiségieknek van szükségük, hogy teljes mértékben kibontakoztathassák eddig elfojtott alkotói energiájukat és értékesíteni tudják szakmai, tudományos és művészi munkájuk eredményeit.

Nálunk a második – s ami még különösebb –, az első világháborúra hivatkozva különféle, a horvátok megbüntetésére és a történelmileg és nemzetileg horvát területek elvitására irányuló ideológiák és politikai nézetek kaptak lábra. Elutasítunk mindenféle megtorlást saját népünk és saját területeink ellen. A megtorlás már lezajlott a háborúban és közvetlenül utána, s következményeit napjainkban is érezzük. Síkraszállunk a vesztes erők kötelékeibe tartozók és a háború utáni politikai emigránsok általános amnesztiájáért, azért, hogy állampolgárságot nyerjen minden kivándorló, azok is, akik nemzeti hovatartozásukra hivatkozva kérvényezik ezt. Követeljük továbbá, hogy tiltsanak meg mindenfajta, háborús indítatású vagy az azt követő időszakra hivatkozó megtorlást.

Horvátországot ma iskoláit, különféle egyetemeit, a tanulók és egyetemisták számát tekintve magas fejlettségi szintű ország. Ezt a szintet mindenképp fenn kell tartania. Horvátországban ma jóval több egyetemi hallgató tanul, mint amennyit az ország foglalkoztatni tud. Az államnak nem az a kötelessége, hogy biztosítsa mindenkinek a munkához való jogát, hanem az, hogy olyan feltételeket teremtsen, amelyekben mindenki megtalálhatja vagy megteremtheti a felkészültségének, rátermettségének és igyekezetének megfelelő munkahelyét.

Az egyetemeknek vissza kell adni az autonómiájukat és autonómiát kell biztosítani a tudományos intézmények számára is.

Horvátországot széttelepítették, a lakosság természetes szaporulata pedig vészesen közelít a nulla felé. Szaporulatösztröngő gazdasági és demográfiai intézkedéseket követelünk. A munka- és tőkepiac felszabadításával és elsősorban a nyugati mintára felfejlesztett mezőgazdaságra, valamint a tengeri és szárazföldi gazdasági-közlekedési komplexumra támaszkodva Horvátország relatíve rövid időn belül kimozdulhat elmaradottságából. Tekintettel mindazon komparatív előnyökre, amelyeket az adriai tengermellék, a horvát és a vele együtt élő más népek szorgalma, jobb életre való vágyódása, felkészültsége és tudományos potenciálja jelentenek, szorgalmazni fogjuk Horvátország felzárkózását a magas fejlettségi szintű országokhoz, feltételeket teremtve a horvát és a nyugati tőke beáramlására. Az állam továbbra is megtartja megfelelő szerepét az infrastrukturális létesítmények kiépítésében, a területi tervezésben, a történelmi és természeti

környezet, a tenger, a vizek és a talaj védelmében. A földkiárusítással a horvát nép elvesztené történelmi létalapját, ennél fogva az állam megvédi e kincsünket, hogy a jövőben nemzedékek is tartósan hasznosíthassák.

A szerbeknek és horvátoknak a múlt század negyvenes éveibe visszanyúló nyelvi-etnikai-területi ellentétei napjaink szerb politikájában és publicisztikájában drámai méreteket öltöttek, s már-már testvérháborúval fenyegetnek. Az erős központi államra alapozó jugoszláv föderalizmus kommunista koncepciója mint a föderáció antitézise nem tette boldoggá Jugoszlávia népeit, de az 1974. évi alkotmány meghozatalát követő nemzeti gazdaságokra való feldarabolás sem. A horvátoknak a jugoszláv közösségre vonatkozó tapasztalatai nem nevezhetők pozitívoknak, s az egyetlen, amit az európai közösségbe való belépésig szorgalmazni tudunk, az a nemzeti államok jugoszláv konföderációja.

Zágráb, 1990. III. 10.

Dr. Nikola Novaković,
a HPP elnöke
(SZ. K. ford.)

HORVÁT SZOCIÁLLIBERÁLIS SZÖVETSÉG

(Hrvatski socijalno-liberalni savez)

1. *Hrvatski socijalno-liberalni savez (HSL) – Horvát Szociálliberális Szövetség (HSZLSZ).*
2. *A megalapítás napja: 1989. március 3. Bejegyezve 1990. január 19-én.*
3. *Tevékenységünk alapelveit, illetve a párt programnyilatkozatát 1989. május 23-án fogadtuk el.*
4. *Program mellékelve.*
5. *Egyetlen párt hagyományait sem folytatjuk.*
6. *Pártunk területi elv szerint szerveződik.*
7. *A szövetség vezető testületei a Tanács és a Végrehajtó Bizottság. Az elnök Dražen Budiša, az alelnökök pedig: Ljubo Antić, Božo Kovačević, Jozo Radoš és Vladimir Bogdanić.*
8. *Jelenleg 40 alapszervezetünk van.*
9. *A szerveződés alapformája a tagozat.*
10. *Taglétszámunk 5000.*
11. *Székhelyünk: Zagreb, Šubićeva 29. Tel.: 041/417-093.*
12. *Lapunk az Obzor. A szerkesztőség címe: m.f.*
13. *Eddigi tevékenységünk keretében gyűjtést szerveztünk az árvízkárosultak javára, ünnepséget rendeztünk a francia forradalom 200. évfordulója alkalmából, mozgalmat indítottunk Jelačić bán szobrának visszaállításáért, és aláírásokat gyűjtöttünk képviselőházi beadványunkhoz a politikai demokrácia megteremtéséért.*
14. *Pártként működünk, és részt veszünk a választásokon.*
15. *Tagjai vagyunk a Nemzeti Megegyezés Koalíciónak.*

Zágráb, 1990. március 5.

A HSZLSZ alelnöke:
Vlado Bogdanić